

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 369/2018-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. septembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. ANDREA TAKÁTS ILČÍKOVÁ, s. r. o., Palisády 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Andrea Takáts Ilčíková, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 82/2007 za účasti Okresného súdu Bratislava I a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 82/2007 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 82/2007 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré j e mu Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava I j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 488,13 € (slovom štyristoosemdesiatosem eur a trinásť centov) na účet jeho právneho zástupcu advokátskej kancelárie JUDr. ANDREA TAKÁTS ILČÍKOVÁ, s. r. o., Palisády 14, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. januára 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátskou kanceláriou JUDr. ANDREA TAKÁTS ILČÍKOVÁ, s. r. o., Palisády 14, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka JUDr. Andrea Takáts Ilčíková, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 Cb 82/2007 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalobcu stranou sporu o určenie neplatnosti ustanovenia vyúčtovacieho poriadku žalovaného a o zaplatenie sumy 34 728,29 € s príslušenstvom. Žaloba bola podaná

29. júna 2007 na funkčne nepríslušnom Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) a postúpená okresnému súdu 11. júla 2007.

3. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 29 Cb 82/2007 z 28. februára 2014 bola žaloba zamietnutá a sťažovateľovi uložená povinnosť uhradiť trovy konania žalovanému. Krajský súd v odvolacom konaní vedenom (od 28. augusta 2014 do 16. februára 2016, pozn.) pod sp. zn. 3 Cob 247/2014 uznesením z 29. januára 2016 predmetný rozsudok okresného súdu zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h) a f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a vec vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že odôvodnenie napadnutého rozsudku nespĺňa náležitosti preskúmateľného rozsudku.

4. Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza:

„Napriek skutočnosti, že sťažovateľ sa na Okresný súd Bratislava I obrátil s uplatnením jeho nároku už v roku 2007, do dnešného dňa, t. j. po viac ako desiatich rokoch súdneho konania, nebolo v predmetnej právnej veci právoplatne rozhodnuté...

Predmetná právna vec je stále prejednávaná na súde prvého stupňa, pričom ostatné pojednávajúce, ktoré sa konalo dňa 01. 12. 2017, bolo opätovne, a podľa názoru sťažovateľa aj nedôvodne, odročené opätovne na neurčito...

... sa sťažovateľ obrátil na Okresný súd Bratislava I so žalobou, ktorou sa domáhal vyplatenia podielu z neidentifikovateľných príjmov aj za nosiče zvukových záznamov, ktoré predával spolu s iným výrobkom (časopisom) a ktoré Slovgram odmietol zaradiť do vyúčtovania pre vyplatenie podielu z neidentifikovateľných platieb.

Keďže sa jednalo o pravidelné vyplácanie podielu z neidentifikovateľných platieb na ročnej báze, z dôvodu nepremlčania nárokov sťažovateľa, musel tento žiadať o rozšírenie žaloby každý rok...

Pri každom rozšírení žaloby sa však vždy jednalo o totožný dôvod a základ rozšírenia uplatňovaného nároku žalobcu, pričom jediným rozdielom boli odlišné vstupné číselné údaje...

Prvé pojednávajúce sa v predmetnej právnej veci konalo až dňa 12. 06. 2009, t. j. 2 roky po podaní žaloby. K prejednaniu merita veci na tomto pojednávajúci však nedošlo z dôvodu, že súd prvého stupňa nedoručil žalovanému podania navrhovateľa z 28. 05. 2008

a 14. 10. 2008. Žaloba však žalovanému doručená bola a bol z nej zaplatený aj súdny poplatok, preto podľa názoru žalobcu bolo toto pojednávanie bez prejednávania merita veci odročené nedôvodne...

Ďalšie pojednávanie, ktoré sa konalo dňa 24. 09. 2009 bolo odročené na 09.11.2009 z dôvodu, že súd nevyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za rozšírenie žaloby z 28. 05. 2008 a 12. 05. 2009...

V tejto súvislosti podotýkame, že výzva na zaplatenie súdneho poplatku bola žalobcovi doručená až 13. 05. 2010. Súdny poplatok za nárok uplatnený žalobou, však zaplatený bol, a preto súd mohol a mal podľa názoru sťažovateľa pojednávať. Predmetné pojednávanie bolo taktiež odročené z dôvodu, že súd prvého stupňa opätovne nezaslal žalovanému podania žalobcu z 28. 05. 2008, 14. 10. 2008 a ani podanie z 27. 07. 2009...

Dňa 09. 11. 2009 bolo vo veci vytyčené ďalšie pojednávanie, ktoré však bolo súdom zrušené.

Ďalšie pojednávanie sa napriek viacerým žiadostiam sťažovateľa o urýchlené vytyčenie termínu pojednávania konalo až o ďalšie dva roky, dňa 21. 10. 2011. Na tomto pojednávaní súd prvého stupňa pripustil zmenu petitu žaloby...

Nasledujúcim pojednávaním bolo až pojednávanie, ktoré sa konalo o ďalší rok, dňa 16. 11. 2012 a ktoré bolo opätovne bez prejednávania merita veci odročené na neurčito, a to na žiadosť žalovaného vzhľadom k čiastočnému späťvzatiu žaloby na pojednávaní (v rozsahu 584,97 EUR)...

Ďalšie pojednávanie sa konalo až dňa 19. 04. 2013. Až na tomto pojednávaní, 6 rokov po podaní žaloby, došlo k ústnemu prednesu žaloby, výsluchu žalobcu a k ústnemu vyjadreniu žalovaného...

Až takmer o rok neskôr sa konalo v predmetnej právnej veci ďalšie pojednávanie, a to dňa 07. 02. 2014, ktoré už bolo odročené iba za účelom vyhlásenia rozsudku, k čomu došlo dňa 28. 02. 2014.

Napriek 7 rokov trvajúcemu súdnemu konaniu na súde prvého stupňa, ktoré evidentne po celú dobu viedlo k dokazovaniu konkrétnej výšky finančných nárokov sťažovateľa... súd prvého stupňa prekvapivo po siedmich rokoch uzavrel súdny spor tak, že nakoľko sťažovateľ nenapadol neplatnosť uznesenia valného zhromaždenia žalovaného, ktorým bol schválený Vyúčtovací poriadok, obsahujúci sporné ustanovenie včas, v lehote

stanovenej podľa zák. č. 83/1990 Zb. o združeniach, žalobu zamietá a ďalšími argumentmi strán sporu sa nezaoberá. Takto mohol súd prvého stupňa bez akéhokoľvek dokazovania a rozsiahleho vyjadrovania sa strán sporu rozhodnúť po podaní žaloby hneď na prvom možnom pojednávaní.

Celkom nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvého stupňa mu v odvolacom konaní vytkol Krajský súd v Bratislave...

Sťažovateľ má zato, že jedine vinou, nesprávnym a neefektívnym postupom súdu prvého stupňa došlo k skutočne neúmerným prieťahom v konaní. Sťažovateľ a v prevažnej miere aj žalovaný konali pred súdom prvého stupňa v riadnych lehotách, promptly reagovali na vzájomné vyjadrenia, riadne sa dostavovali na pojednávania, pričom ich pričinením nedošlo ku žiadnym zbytočným prieťahom v konaní.

Súd však... konal liknavo, bezdôvodne bez prejednávania veci odročoval pojednávania na neurčito, vytyčoval pojednávania s veľmi veľkými časovými odstupmi, často sa jednalo o časový rozdiel medzi pojednávaniami v dĺžke jedného či dvoch rokov, pričom súd prvého stupňa podľa názoru sťažovateľa odročoval pojednávania aj v prípadoch, kedy na to neboli dané žiadne relevantné dôvody a kedy v merite veci mohol a mal konať... nedoručoval vyjadrenia sťažovateľa žalovanému, oneskorene zasielal sťažovateľovi výzvy na zaplatenie súdnych poplatkov... a nakoniec svoje rozhodnutie ani riadne neodôvodnil, z ktorého dôvodu bolo nutné jeho rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Takmer po dvoch rokoch od vrátenia veci krajským súdom na súd prvého stupňa, súd prvého stupňa vytýčil na deň 01. 12. 2017 pojednávanie, ktoré však opätovne odročil na neurčito z dôvodu, že žalovaný nebol oboznámený s podaním sťažovateľa, ktoré bolo súdu doručené už pol roka pred predmetným pojednávaním – podľa názoru sťažovateľa však i bez ohľadu na nedoručenie podania... súd mohol vo veci konať...

Napriek nie úplne štandardnému predmetu daného súdneho sporu... i pokiaľ by sme pripustili, že sa po právnej stránke jedná o zložitejšiu vec, je 10 ročná dĺžka súdneho konania mimoriadne neprimeraná, nedôvodná a neakceptovateľná... Eminentným záujmom sťažovateľa bolo nadobudnúť stav právnej istoty čo najskôr, nakoľko s každoročným rozširovaním žaloby boli a neustále sú pre sťažovateľa spojené aj veľmi významné finančné výdavky súvisiace s úhradou súdnych poplatkov a trov právneho zastúpenia...

Postup okresného súdu sa vyznačuje nielen nečinnosťou, ale aj neefektívnou a nesústredenou činnosťou, ktorej dôsledkom boli nielen zbytočné prietahy v jednotlivých obdobiach konania, ale aj celková neprimeraná dĺžka doterajšieho konania a nesprávne rozhodnutie vo veci samej. Skutočnosť, že až po takmer šiestich rokoch došlo k pojednávaniu, na ktorom konečne došlo k meritórnemu prejednaniu veci a predneseniu žaloby nie je za žiadnych okolností akceptovateľná. Všetky predchádzajúce pojednávania boli totiž odročené bez prejednania veci, v zásade vždy z dôvodu pochybenia súdu...

Pri posudzovaní prietahov v konaní spôsobených súdom nemožno prehliadať veľmi dlhé časové odmlky medzi úkonmi súdu, ako napríklad viac ako 24 mesačnú dobu medzi podaním žaloby a vytýčením prvého pojednávania, 24 mesačnú dobu medzi druhým a tretím pojednáváním, 12 mesačnú dobu medzi tretím a štvrtým pojednáváním, 5 mesačnú dobu medzi štvrtým a piatym pojednáváním, až na ktorom konečne po šiestich rokoch od podania žaloby došlo k jej predneseniu pred súdom, pričom k ďalšiemu pojednávaniu došlo zas až o ďalších 10 mesiacov.

Sťažovateľ týmto žiada o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 10.000 EUR z dôvodov uvedených v tejto sťažnosti, poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu s negatívnymi dopadmi súvisiacimi aj s ekonomickým postavením sťažovateľa.

V dôsledku konzistentne neefektívneho a nesústredného postupu okresného súdu sťažovateľ stratil dôveru k súdu ako inštitúcii, ktorej hlavnou úlohou je ochrana zákonnosti, a ktorá svojim postupom hrubo porušuje základný zákon štátu, resp. jedno zo základných práv zakotvené v článku 48 ods. 2) Ústavy.“

5. Na základe uvedenej sťažnostnej argumentácie sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a úhradu trov konania v sume 325,42 €.

6. Pred predbežným prerokovaním veci sa po predchádzajúcej výzve ústavného súdu k sťažnosti vyjadrila predsedníčka okresného súdu prípisom sp. zn. 1 SprV 284/2018 z 25. mája 2018, z ktorého vyplýva prehľad procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní a toto vecné vyjadrenie:

„Žaloba na vyslovenie neplatnosti ustanovenia vyúčtovacieho poriadku žalovaného a o zaplatenie sumy 34.728,29 Eur (1.046.224,50 Sk) s príslušenstvom bola z dôvodu funkčnej príslušnosti postúpená Okresnému súdu Bratislava I z Krajského súdu v Bratislave dňa 11.07.2007. Po preštudovaní spisového materiálu mám za to, že v predmetnom konaní sp. zn. 29 Cb 82/2007 sa nejedná o vec, ktorá sa na tunajšom súde bežne prejednáva, nakoľko sa týka vyslovenia neplatnosti ustanovenia vyúčtovacieho poriadku žalovaného - SLOVGRAM, nezávislej spoločnosti výkonných umelcov a výrobcov zvukových a zvukovo-obrazových záznamov a v tejto súvislosti uplatneného nároku na zaplatenie sumy 34.728,29 Eur s príslušenstvom. Mám tiež za to, že ide o vec právne a skutkovo zložitú, o čom svedčí aj skutočnosť, že súdu bolo predložených viacero niekoľkostranových vyjadrení strán sporu s listinnými dôkazmi...

Dovolím si poukázať na skutočnosť, že spis sp. zn. 29 Cb 82/2007 sa nachádzal v období od 28.08.2014 do 16.02.2016 na Krajskom súde v Bratislave za účelom rozhodnutia o odvolaní žalobcu proti rozsudku zo dňa 28.02.2014. Strany sporu majú právo využívať opravné prostriedky, avšak podľa môjho názoru predĺženie konania v dôsledku uplatnenia procesných práv strán sporu nemožno pripisovať v neprospech tunajšieho súdu (napr. III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/2004).

Zo súdneho spisu je tiež zrejmé, že k predĺženiu konania prispeli aj strany sporu. Sťažovateľ najmä tým, že podal až päť návrhov na zmenu žaloby a trikrát vzal žalobný návrh čiastočne späť. S tým súvisela povinnosť súdu rozhodnúť o uložení povinnosti doplatiť súdny poplatok za rozšírenie žaloby, zaslať jednotlivé návrhy žalovanému, ktorý sa k nim vyjadroval, ako aj povinnosť o návrhoch rozhodnúť, a to uzneseniami zo dňa 14.01.2011, zo dňa 21.10.2011. a zo dňa 14.01.2013. Okrem toho sa strany sporu k premetu sporu opakovane a rozsiahlo vyjadrovali ako písomne, tak aj ústne na jednotlivých pojednávaniach, ktoré sa vo veci konali. Len sťažovateľ podal vo veci sedem vyjadrení k predmetu konania, pričom žalovaný sa k veci vyjadril až deväťkrát.

Ďalej poukazujem na skutočnosť, že pojednávanie vytyčené na deň 09.11.2009 nebolo zrušené bezdôvodne, ale vzhľadom na zmenu zákonného sudcu.“

7. Ústavný súd overil pravdivosť tvrdení okresného súdu o priebehu konania porovnaním s predloženým spisovým materiálom a keďže rozsiahly prehľad procesných úkonov mu zodpovedal, pre potreby ďalšieho konania z neho vychádzal.

8. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením sp. zn. IV. ÚS 369/2018 z 20. júna 2018 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

9. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku okresného súdu, aby prípadne doplnila predchádzajúce vyjadrenie k sťažnosti a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 284/2018 z 30. júla 2018, doručenom ústavnému súdu 3. augusta 2018, oznámila, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti sťažovateľa. Zároveň k svojmu vyjadreniu pripojila vyjadrenie zákonnej sudkyne v danej veci, v ktorom zákonná sudkyňa doplnila prehľad procesných úkonov a zároveň zhodnotila, že podľa jej názoru ide o skutkovo aj právne zložitú vec, ktorá sa na okresnom súde bežne nepojednáva.

10. Následne ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľa, aby sa vyjadrila, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenie predsedníčky okresného súdu sp. zn. 1 SprV 284/2018 z 25. mája 2018, ako aj jeho doplnenie z 30. júla 2018 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

11. Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 3. augusta 2018 oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania a k veci v podstatnom uviedla:

„... sťažovateľ uvádza, že prejednanie akokoľvek právne a skutkovo zložitej veci nemôže podľa ustálenej rozhodovacej praxe trvať 10 a viac rokov, ako je to v prípade

namietaného súdneho konania. Takáto doba trvania súdneho sporu, nehovoriac o tom, že predmetná právna vec nebola zatiaľ riadne rozhodnutá ani na súde prvej inštancie, je celkom neakceptovateľná.

Podstatným v tomto smere je aj fakt, že napriek rozsiahlemu dokazovaniu, vedúcemu k zisťovaniu konkrétnych výšok jednotlivých finančných nárokov sťažovateľa, t. j. príslušných podielov z neidentifikovateľných platieb za príslušné kalendárne roky, v konečnom dôsledku súd prvého stupňa zamietol žalobu sťažovateľa z dôvodu zmeškania lehoty na napadnutie uznesenia Valného zhromaždenia žalovaného. Súd prvého stupňa sa teda obmedzil iba na posudzovanie zachovania lehoty na napadnutie uznesenia Valného zhromaždenia občianskeho združenia, čo rozhodne nemožno považovať za právne či skutkovo zložitú vec. Pokiaľ by teda rozhodnutie súdu prvého stupňa malo byť po vecnej a právnej stránke správne, rozhodne sa nejedná o vec právne a skutkovo zložitú, nakoľko zmeškanie 30 dňovej lehoty na napadnutie uznesenia Valného zhromaždenia žalovaného muselo byť súdu zjavné ihneď po oboznámení sa s predmetom sporu...

... skutočnosť, že predmetná právna vec bola aktuálne pridelená na prejednanie a rozhodnutie už v poradí piatemu zákonnému sudcovi nemôže byť na ťarchu strany sporu. Je vecou správnej a efektívnej organizácie rozvrhu práce, aby k tak častým zmenám zákonných sudcov nedochádzalo. Strana sporu nemôže trpieť neúmernou dĺžkou súdneho konania ani v prípade, ak ku zmenám zákonného sudcu dochádzalo z objektívnych dôvodov vzhľadom na ukončenie alebo prerušenie výkonu funkcie príslušných zákonných sudcov na Okresnom súde Bratislava I. I noví zákonní sudcovia mali konať tak, aby zabezpečili kontinuitu a efektívnosť súdneho konania, ktoré prevzali do svojej agendy.

... spis sa po dobu 1 a pol roka nachádzal na Krajskom súde v Bratislave - táto skutočnosť je z pohľadu dĺžky trvania súdneho konania na súde prvej inštancie a výskytu základných nedostatkov v samotnom rozhodnutí súdu prvého stupňa, pre ktoré bolo nutné toto rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na nové prejednanie a rozhodnutie, podľa názoru sťažovateľa celkom irelevantná. Navyše, čo sa týka dĺžky konania na odvolacom súde, táto v zásade zodpovedala akceptovateľnému a bežnému štandardu prejednania veci súdom druhej inštancie...

... pravidelné zmeny žaloby, spočívajúce v rozšírení nárokov sťažovateľa, boli dané výlučne tým, že žalobca si musel každý rok voči žalovanému uplatňovať nárok za ďalší

kalendárny rok... nakoľko žalovaný kontinuálne, každoročne sťažovateľovi tento podiel z neidentifikovateľných príjmov nevyplácal. Pokiaľ by si sťažovateľ jeho nárok voči žalovanému na súde neuplatnil, tento nárok by sa premlčal. Rovnako, nakoľko sa jednalo o nárok vychádzajúci z rovnakého právneho základu, ako nárok uplatnený žalobou, uplatňoval si ho sťažovateľ v už začatom súdnom konaní a neinicioval nové žaloby, čo by bolo nehospodárne a neefektívne.

Čo sa týka čiastočných späťvzatí žaloby... v nadväznosti na oznámenie presných údajov k výpočtu podielu sťažovateľa z neidentifikovateľných príjmov, k čomu žalovaného zaviazal súd, keďže žalovaný odmietol dobrovoľne tieto údaje žalobcovi oznámiť, z ktorého dôvodu sťažovateľ vypočítal jeho nárok iba z údajov, ktoré mal k dispozícii...

Sťažovateľ však má zato, že všetky vyššie uvedené úpravy žaloby nemohli mať reálne vplyv na dĺžku konania v intenciách, ako to uvádza Okresný súd Bratislava I, nehovoriac o tom, že pokiaľ by Okresný súd Bratislava I konal efektívne, k toľkým zmenám žaloby nemuselo dôjsť. Pokiaľ by súd prvého stupňa konal efektívne a dôsledne, pred každým pojednávaním by boli stranám sporu doručené všetky potrebné písomnosti - t. j. písomné podania, ako aj výzvy na zaplatenie súdnych poplatkov, a teda by nebol dôvod predmetné pojednávania odročovať. Rovnako, vyššie spomenuté úpravy žaloby nijako nesúvisia s neúmerne dlhými odmlkami medzi jednotlivými pojednávaniami, ako ich vytyčoval súd prvej inštancie... “

12. Sťažovateľ si týmto podaním uplatnil aj právo na úhradu trov konania v rozsahu troch úkonov právnej služby.

13. Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľa a predsedníčky okresného súdu, že netrujú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

14. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

17. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

18. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

19. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd súhlasí s názorom okresného súdu, že rozhodovanie o vyslovení neplatnosti ustanovenia vyúčtovacieho poriadku žalovaného (nezávislej spoločnosti výkonných umelcov a výrobcov zvukových a zvukovo-obrazových záznamov) a v tejto súvislosti uplatneného nároku na zaplatenie nie je súčasťou bežnej rozhodovacej činnosti súdu a vyznačuje sa istou mierou zložitosti. Na druhej strane ústavný súd konštatuje, že argument okresného súdu, ktorý spočíval v tom, že zložitosť veci bola spôsobená aj doručením viacerých „niekoľkostranových vyjadrení“, považuje za irelevantný.

20. Správanie sťažovateľa ako strany sporu je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zohľadnil argument sťažovateľa, že vzhľadom na právny základ žaloby spočívajúci v opakovanom plnení bolo z jeho strany nevyhnutné upravovať petit v priebehu konania, čo nemožno považovať za taký príspevok k predĺženiu konania, ktorý by bol na jeho ťarchu. Taktiež úprava petitu z dôvodu, že sťažovateľ ako žalobca nedisponoval pred začatím konania potrebnými informáciami (od ktorých je závislá žalovaná suma), ktorými disponuje len protistrana, nemôže byť zohľadňovaná na ťarchu sťažovateľa. Ústavný súd teda konštatuje, že dĺžku napadnutého konania sťažovateľ svojim správaním podstatnejšie neovplyvnil.

21. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

22. Z priebehu súdneho konania vyplýva, že okresný súd po vykonaní 7 pojednávaní vo veci prvýkrát meritórne rozhodol rozsudkom z 28. februára 2014, ktorý bol krajským súdom v odvolacom konaní uznesením sp. zn. 3 Cob 247/2014 z 29. januára 2016 zrušený a vrátený na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 1 písm. h) a f) OSP z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré malo za následok jeho nepreskúmateľnosť. Po vrátení veci okresnému súdu sa uskutočnilo jedno pojednávanie a účastníci konania doručili okresnému súdu niekoľko vyjadrení. Okresný súd meritórne vo veci dosiaľ nerozhodol.

23.1 Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, v ktorý sa bude konať nové pojednávanie.

23.2 Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku

so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva napríklad z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo z § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

23.3 Poukazujúc na skutočnosť, že okresný súd opakovane odročil pojednávania z dôvodu nedoručenia vyjadrení tvoriacich súčasť spisu protistrane, ústavný súd konštatuje, že v záujme hospodárnosti konania vzhľadom na už uvedené bolo zo strany okresného súdu potrebné zabezpečiť takú prípravu spisu na pojednávanie, aby bolo možné spravidla na jednom pojednávaní vec rozhodnúť. Neobvykle vysoký počet vykonaných pojednávanií v tomto konaní (berúc do úvahy a zohľadniac aj účastníkmi navrhované zmeny žaloby), ale aj ich obsah zistený z preskúmaného spisu okresného súdu naznačuje nielen neefektívnosť jeho postupu vo veci, ale aj nesústreďenú činnosť, ktorá prispela k neukončeniu veci v primeraných lehotách. Pozornosti ústavného súdu neunikol fakt, že vynesený rozsudok okresného súdu vykazoval vadu nedostatočného odôvodnenia, čo vo svojom uznesení o zrušení rozsudku a vrátení veci skonštatoval odvolací (krajský) súd.

23.4 Reagujúc na vyjadrenie predsedníčky okresného súdu, ústavný súd, čo sa týka otázky posudzovania dĺžky konania a jej primeranosti (resp. neprimeranosti), opakovane pripomína, že túto nemožno vyjadriť numericky, lebo je podmienená objektívne charakterom prejednáwanej veci a musí byť skúmaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, zložitosť veci, požiadavky na vykonávanie dokazovania v priebehu konania, ako i správanie účastníkov a samotného súdu; do úvahy je pritom nutné vziať i to, čo je pre sťažovateľa v „hre“ (porov. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko). Prietahy v konaní však nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov ani množstvom procesných úkonov sudcu, ani zmenou v osobe zákonného sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i v dohovore boli rešpektované a prípadné nedostatky

v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe.

24. Ústavný súd teda aj s prihliadnutím na zjavne neprimeranú celkovú dĺžku konania a zistený neefektívny a nesústredený postup okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom a uvedený stav nebol do podania s'ťažnosti odstránený. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

25. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie s'ťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

26. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd vyslovil príkaz okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

27. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

28. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne

o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

29. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

30. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov citovaných v časti I odôvodnenia tohto nálezu.

31. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä celkovú dĺžku konania a zistenú neefektívnu a nesústredenú činnosť okresného súdu, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 3 000 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

33. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

34. Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním.

35. Úhradu trov konania priznal ústavný súd sťažovateľovi v uplatnenom rozsahu za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenia vo veci) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

36. Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2018 predstavuje sumu 153,50 €. Za tri úkony tak prináleží suma 460,50 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za tri úkony v sume 27,63 €, čo spolu predstavuje sumu 488,13 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

37. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

38. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2018